

Japonska in Singapur

Anglija je zaradi vojaških in diplomatskih neuspehov v Evropi zašla v precej kočljiv položaj

Dva svetova si v Singapurju podajata roko

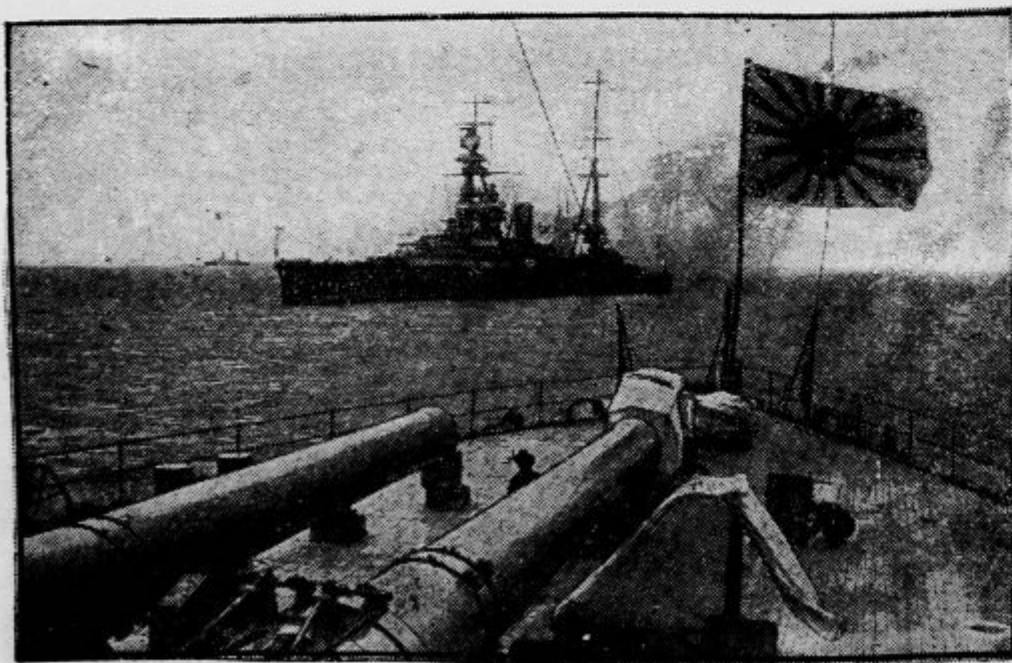
V 19. stoletju so bile države azijskega kontinenta postavljene pred odločitev, da se evropsizirajo ali pa priznajo evropsko dominacijo. Le tiste, ki so ustvarile centralistično vladno, močno armado ter širokopotezno industrializacijo, so ohranile svojo neodvisnost. Japonska ni le ohranila svoje neodvisnosti, marveč je, posnemajoč uvožene metode belih imperialistov, prekosila celo svoje učitelje. Na Kitajskem ni več odprtih vrat za veslele. Danes stoji Japonska že pred Singapurjem, glavno angleško pomorsko bazo na vzhodni hemisferi, od katere jo loči le še 1500 km, merjeno od otočja Sprattley, ki so ga Japonci zasedli v nemirnem mesecu marcu 1939.

Moderna Japonska, ki se je rodila šele sredi 19. stoletja, je že po nekaj desetletjih dela na moderni, t. j. evropski bazi

Japonski vojak v strelskem jarku

stopila v krog imperialističnih pretendentov in najprej preizkusila — in se preizkuša — svojo novo silo na kitajskem kolosu (Formoza 1895, Koreja 1905). Po teh prvih, za razvoj Japonske tako važnih uspehih je postala Anglija pozorna na njene ambicije in s sklenitvijo anglo-japonske pogodbe skušala naravnati njene aspiracije v sklad s svojimi težnjami na Daljnem vzhodu. Ta pogodba, ki je postala instrument protiruske politike, je garantirala prvenstveno v angleškem interesu, nedotakljivost Kitaja, ki jo je morala poslej tudi Japonska respektirati. Anglija je tedaj še želela močno Japonsko kot faktor ravnotežja na Vzhodu, zato je tudi privredila Japonsko v mednarodno areno. Rusko-japonsko vojno (1904/05) je izvajala Japonska v interesu Anglije in ne brez njene pomoči. Vendar je bila Japonska do svetovne vojne še tipična otoška

Japonske vojne ladje

je japonsko prodranje na jug silno poslabšalo pozicijo Singapurja. O Hongkongu, vrhu obrambnega trikotja, pa ni niti več vredno izgubljati besed, odkar so Japonci posedli Macclefield Bank, ki leži 800 kilometrov južneje Hongkonga in otočja Sprattley (marca 1939 po okupaciji in likvidaciji Češkoslovaške), ki leži še južneje in ki je trenutno Singapurju najbližja japonska postojanka. Prodranje Japoncev na jug poznavelec razmer sicer ni presenetilo, saj se je čulo vprav z angleške strani, da se bo usoda sveta in s tem kajpak tudi Anglije odločila pred Singapurjem, pri Macclefield Bank. Po zavzetju otočja Hainana in otočja Sprattley pa lahko računamo z bitko odločilnega pomena v Singapurju ali celo kje na Malaji, zlasti ker Anglija ne more uporabljati francoskih oporišč v Indokini.

Anglija že od trenutka, ko se je Japonska prebudila iz sna, ni stremela za ožemeljskimi osvojitvami v kitajskih vodah. Zato je tudi dala Singapurju defenzivni značaj. Dandanes pa tam doli niti na obrambo ne more resno misliti, saj je singapurska pomorska baza stvarno brez mornarice, kajti Angleži so svojo mornarico pretežno namestili v Mediteranu in domačih vodah. Da bi vzdržali ravnotežje z Japonci, bi morali poslati v kitajske vode tri četrtine svojega celotnega brodoja, kar pa je pri sedanjih razmerah nemogoče. Položaj Angležev pred Singapurjem je po izločitvi francoske in nizozemske mornarice zelo težak. Prvič, ker mora Amerika tudi Atlantiku posvetiti večjo pozornost in ni pokazala preveč zanimanja

Mlad par iz Singapurja

za usodo Indokine, ko se že s Filipinov umika. Drugič, ker si je Japonska o priliki podpisa premirja z Rusi v Nomonhanu (septembra 1939) zavarovala hrbet. Letos junija mesca pa sta te dve velesili ponovno izpričali, da sta odložili eventualni obračun. Vrednost rusko-nemške nenapadne pogodbe 23. avgusta 1939 se nanaša bolj na Centralno in Prednjo Azijo, vendar ni popolnoma brez zveze z dogodki na Daljnem vzhodu. Anglija je podobno kakor doma tudi na Vzhodu pred težko preizkušnjo, saj stoji popolnoma osamljena na straži.

Milan Ogrin.

Londonski muzej voščenih figur

Večkrat vidite v dnevnih fotografijah znamenitih oseb (pa tudi zločincev), ki so v ospredju sodobnih dogodkov. Zraven je pripisano, da so to fotografije voščenih figur iz slavnega londonskega muzeja Madame Tussaudove. Tako ste videli v zadnjem časopisu postavbe Mussolinija, Hitlerja itd. Poslušajte, kakšna je zgodovina tega muzeja.

V londonski Baker-street, torej v isti ulici, v katero je slovit pisatelj Artur Conan Doyle nastanil svojega izmišljenega junaka Sherlocka Holmesa, je poslopje muzeja voščenih figur gospe Tussaudove. Na pogled je kakor majhno gledališče. Mimo-odločih ne vabi z velikimi plakati, samo v somraku se blišči na poslopju ime ustanoviteljice: Madame Tussaud. Ta muzej je zelo popularen in menda nihče ne pride v

Curtiusovo je po zaslugi princa francoski dvor prijazno sprejel. Kmalu se je ponudila prilika, da je izoblikovala poprsje kraljice Marije Antoinette in Ludvika XVI. Obe deli sta proslavili Marijo, ki je bila brž nato pozvana, da bi napravila portret prestolonaslednika in portret princeze Elizabete. Mlada princeza je umetnost tako omamila, da je postala učenka Marije Curtiusove.

Iz Versailles je šla Marija v Pariz, kjer je imela več možnosti, in tu je izvršila celo vrsto poprsij znamenitih oseb tedanjega časa. Umetniško izvršitev svojega portreta ji je predvsem zaupal Jean Jacques Rousseau, Francois Mara Aroue: de Voltaire in slavní učenjak Benjamin Franklin. Za model ji je sedel tudi M. J. Motier markiz de Lafayette, ljubljene francoskega ljudstva, kateremu je sam Ludvik XVI.

Maratova smrt

London, da si ga ne bi ogledal. Da, v tem muzeju sta si dala sestanek groza in zločin, toda priznati moramo, da je tam tudi mnogo zgodovine. Vošcene figure plastično prikazujejo, kaj se je kje dogodilo v politiki, na prestolih, v znanosti, v filmu ali sportu.

Zgodovina postanka londonskega voščenega kabineta ni vsakdanja, kakor ni vsakdanje življenje Marije Curtius-Tussaudove, umetnice in lepotic, žene krepkih živcev.

Marija se je rodila leta 1760 v Bernu v Švici. Njen stric dr. Curtius se je posvetil zdravljenju pohabljenih otrok in je delal modele, da bi študiral in izpopolnjeval svoje zdravitelne metode. V oblikovanju in kiparstvu si je pridobil veliko spretnost in pozneje je zelo rad modeliral tudi doprsne kipe, ki so zbujali pozornost. Prihujljeni, sloveči zdravnik je žel lepe uspehe, in mesto Bern je pozneje njemu v čast zgradilo prvi muzej voščenih figur.

Mala Marija Curtiusova je pokazala, da je nadarjena za modeliranje, in stric zdravnik jo je brž vzel za svojo sodelavko. V Mariji se je razvijala prava umetnica. Kmalu je prekosila strica.

Ko je princ Louis Francois Conti ob neki priložnosti obiskal Bern, so ga opozorili na zbirko doktorja Curtiusa. Princa je likovna zbirka in umetnost zdravnika in njegove nečakine tako navdušila, da je rodobno pozval, naj se preseli v Pariz. Obljubil je, da bo umetnika predstavil francoskemu dvoru in priporočil kraljevi naklonjenosti.

Izredna priložnost je zbudila navdušenje predvsem v romantični duši Marije. Po kratkem duševnem boju je zmagala častiteljnost. Marija je odpotovala v deželo, katere obzorje je bilo zatemnjeno z zlovesčimi oblaki revolucijskih neviht. Marijo

zaviral priljubljenost v narodu Marija je bila zelo priljubljena na dvoru in v družbi. K njenim uspehom je kajpak znatno pripomogla tudi njena lepota in njen osebnostni čar.

Zdajci je prihrumela revolucija, njeno valovanje je zalilo Pariz in uničilo sijaj kraljevskega dvora. V neki noči so aretirali tudi Marijo Curtiusovo in njeno učenko,

Madame Tussaud

princeso Elizabeto... In zdaj se je hipoma pojavil njen tih obdovalec Francois Tussaud v vlogi pravljicega princa. S svojimi prijatelji je ponoči osvobodil obe jetnici ter ju skril na gradu vojvode de Cleve. Toda skrivališče je bilo kmalu razkrito in spet so zaprli Marijo in princeso Elizabeto. Umetnost Marije Curtiusove je že prej prodrla v javnost in sam Danton ji je ukazal, naj modelira za republiko. Po tragičnem naključju je bil njen prvi model v ječi na gilotini odsekana glava njenega osvoboditelja, vojvode de Cleve.

Zgodovina se je vrtila in nove osebe so se pojavile na političnem prizorišču. Marija Curtiusova je delala poprsja po ukazu, modelirala glave žrtve revolucije. Iz njenih rok izhaja zvesta podoba Jeana Paula Marata in znamenite postavbe revolucije: modelirala je Dantona, mogočnega demagoga. V ječi je delala z voskom, pri slabi luči sveč. Ni čuda, da z njenimi deli niso bili čisto zadovoljni.

Gilotina dela hitreje kakor vile — so ji očitali. Zato si je dvojice človeških src — Marija in Elizabeta — prizadevala, da bi dohitela brzino gilotine, da bi naglo ustvarjalo poprsja usmrčenih žrtve.

V svojih spominih navaja Marija Curtiusova, da je uro po smrti modelirala glavo Charlotte Cordayove. Z lahnim smehljajem je baje čakala izvršitve kazni za umor Marata 13. julija 1793.

Sedanja lastnica muzeja Maud Tussaud pri izdelovanju Mussolinijevega portreta

Francois Tussaud pa je neprestano pripravil novo osvobojevanje svoje velike ljubezni. Dogovoril se je s prijatelji in se ponudil, da bo pomagal pri modeliranju. Dosegel je, da so mu dovolili, da lahko pomaga umetnici v ječi. Bil pa je že res najvišji čas, da je našel pot k njej. Muke, naporeno delo in negotovost — vse to je bilo Marijo že izčrpal.

Tisto noč je delala Marija na portretu princeze de Lamballe, ko so prišli ljudje s ponarejenimi izkazi, češ, da bodo odnesli preprogo. V preprogi je bila skrita Marija Curtiusova.

Načrt pobege se je posrečil. Marija in Francois sta izkoristila revolucijsko zmehnjo in po svoji nenavadni pustolovski nemudoma zbežala na Anglijo. Tam sta se poročila in ustanovila muzej voščenih figur.

To je zgodovina ustanoviteljice in prve lastnice londonskega voščenega muzeja Marije Tussaudove.

Sol je zlata vredna

Ko smo bili otroci, smo slišali v pravljicah o soli, ki je ne odtehta zlato. Danes nas veda uči, kakšnega pomena je sol za človeško zdravje, ki je neogibno potrebna za tvorjenje krvi, žolča in drugih izločkov. Mi pa vam hočemo povedati, kako važna je sol za gospodinjstvo.

Če vas boli v vratu, grgrajte mlačno raztopino kuhinjske soli. V kozarec vode dajte žličko soli!

Sol ustavi krvavitve, destilacija in celi odrtine in majhne rane. Raztopite kuhinjsko sol v vodi in jih umivajte!

Nove zastore navadno težko premo, ker so preveč aprotirani. Če si hočete delo olajšati, jih namakajte vsaj dvanaest ur v raztopini kuhinjske soli (2 pesti soli na 5 l vode). Ista raztopina je dobra za pralne trakove, in če preplaknete v njej oprane svilene nogavice, boste videli, kako bodo lepe.

Madeže od čaja boste igrice očistili, če jih omočite z vodo, potresete s soljo in nato preperete.

Če hočete pošteno osnažiti volno preprogo, jo na debelo posujte s soljo in jo zvijte. Tako na ostane tri dni. Potem preprogo razvijte, pometite sol in preprogo iztepite. Barve bodo kakor nove, madeži so izginiti.

Če hočete preproge obvarovati moljev, jih iztepite, potresite s soljo, razprostrite na neje časopisni papir in jih zvijte. Potem lahko z mirnim srcem odidete, kamor in za kolikor časa hočete — na preprogi ne bo niti ene luknjice od moljev. Barve ooco kakor oživljene, ker sol vsesa tudi najmanjši prašek.

Madeže na srebrnem priboru odpravite, če jih trete z drobno kuhinjsko soljo.

Če vam ugaša ogenj, vrzite vanj pest debele kuhinjske soli, pa bo spet vzplamnel.

Posoda in pribor imata večkrat neprijeten duh po ribah. Namočite krpo v kuhinjsko sol, odrgnite — in po smradu ne bo več sledu.

Zlato okviri pri slikah in ogledalih bodo kakor novi, če jih očistite z zmesjo stepene beljaka in malo drobne soli.

Če se vam v kleti pojavijo nemili gostje, polži, jim napoveste z pomočjo kuhinjske soli boj na življenje in smrt. Potresite tla s kuhinjsko soljo, pa bo po njih.

Na poliranem hrastovem pohištvu pustite vsaka kapljica vode madež. Zmešajte prglače drobne soli s čistim oljem. S tem namažite pohištvo, pustite tako eno uro ali dve, nato obrišite in omočite les z mehko, suho krpo.

